

DR. DANILO KLEN

Arhiv Hrvatske, Skupština općine Rijeka, Savez povijesnih društava Hrvatske Zagreb, Historijski arhiv Rijeka, Pomorsko-povijesni muzej Rijeka, te povijesna društva Rijeke i Zagreba, upravo su pripremali dvodnevno znanstveno savjetovanje u Zagrebu i Rijeci u čast djela dr. Danila Klena, a u povodu 80. obljetnice njegova života; no, neumitna priroda bila je brža — nakon kratke ali teške bolesti dr. Klen je iznenada u Rijeci preminuo u noći između 12. i 14. 4. 1990. godine.

Svoj je životni vijek započeo 9. 9. 1910. u Trstu, u obitelji brodograđevnog radnika iz Hrvatskog Zagorja. U vrijeme fašizma obitelj je protjerana u Jugoslaviju, pa je Klen u Zagrebu završio gimnaziju i Pravni fakultet, na kojem je i doktorirao. Uskoro se razvio u afirmiranoga pravnika financijske struke, te je predavao i na višoj financijskoj školi. Za rata i poslije rata radi u državnim organima za financijske poslove. Kraće vrijeme bio je profesor na Pravnom fakultetu u Zagrebu (predaje Financijske nauke i pravo). Preselivši se u Rijeku, postao je jedan od rukovodilaca financija u ovdašnjoj oblasti, ali, uskoro, u početku 50-tih godina sudjeluje u obnovi Jadranskog instituta JAZU, u kojem će djelovati, pored ostalog, i kao viši znanstveni suradnik. Jedno je vrijeme izvanredni profesor na Ekonomskom fakultetu (predaje ekonomsku povijest). God. 1966. postaje direktor Histotrijskog arhiva, preuzevši i dužnost glavnog urednika njegova zbornika »Vjesnik«, a pokreće posebnu seriju arhivskih edicija. Iz toga riječkog arhiva ide u mirovinu 1973. godine. God. 1977. izabran je za člana suradnika JAZU; član je bio i više znanstvenih te stručnih organizacija, među njima i Arhivskog savjeta Hrvatske.

Kao povijesni i arhivski znanstveni i stručni radnik osobito je znatne rezultate ostvario u istraživanju riječko-primorsko-istarskog srednjovjekovlja. Opus dr. Danila Klena sastoji se od nekoliko većih cjelina, uglavnom iz ekonomske povijesti Zapadne Hrvatske. Istraživao je u našim i stranim arhivima, te je postao jedan od najboljih poznavalaca izvorne građe koja govori o ovome kraju, i to naročito one koja se čuva — osim u nas — u Italiji i Austriji. Dao je niz temeljnih radova koji vremenski uglavnom sežu od srednjega vijeka do 19. stoljeća. Kapitalna je grupa njegovih radova o industrijskom i trgovačkom razvoju Rijeke u 19. i 20. st. dok drugi kompleks priloga govori o jugoistočnoj Istri — o području stvaranja feuda, ali i o razvoju hrvatskih općina Barban i Rakalj; treća skupina donosi podatke o zapadnom kraju Istre — o »fratriji«, tj. o području benediktinske opatije sv. Mihovila nad Limom; četvrti dio obrađuje rasporsko-kraski kraj Istre, Lupoglavsku gospodstvu i Pazinsku grofoviju. Vrijedne su i njegove kartografske marginalije, a osobito su značajni radovi o mletačkom odnosu prema šumama Istre i njihovoj eksploataciji. Velik je trud uložio da na suvremen način prikaže značenje galijota u prošlosti. Značajan je Klenov blok priloga o arhivskoj službi te o arhivalijama u našim arhivima i u susjednim zemljama. Ima i niz arheografskih izdanja. Posebna oblast Klenova angažmana prezentacija je arhivskoga i drugog bogatstva preko izložbene djelatnosti.

Klenovi radovi cizelirane su cjeline i temelji su povijesne znanosti o Istri i Rijeci te njihovim susjednim područjima. Klen se u svojim radovima

otkriva kao staložen stručnjak, aktivan i objektivan promatrač te analitičar povijesnih zbivanja i procesa, s jasnom i naglašenom linijom otkrivanja i valorizacije hrvatskih, odnosno jugoslavenskih vrednota u prošlosti koje su bile posve zanemarene u talijansko-talijanskoj historiografiji do 1945. godine, a u jugoslavenskoj jedva doticane. Dr. Danilo Klen je s veoma velikim znanstveno-istraživačkim uspjehom prodro u srednjovjekovne i novovjekovne društvene situacije Istre i Kvarnerskog primorja, pa i susjednih krajeva. Autor je (ili koautor) nekoliko stotina studija i drugih radova, među kojima i slijedećih dvanaest knjiga: »Neki dokumenti o svećenstvu u Istri između dva rata« (1955), »Privredno stanje Rijeke u doba Ilirije. Prema suvremenim izvještajima Trgovinske komore« (1959), »Statuti, urbari, notari Istre, Rijeke, Hrv. primorja i otoka. Katalog izložbe« (1968), »Fratrija, feud opatije sv. Mihovila nad Limom u Istri i njegova sela (XI—XVIII. st.)« (1969), »Tvornica papira Rijeka« (1971; i na engleskom i njemačkom jeziku), »INA Rafinerija Rijeka 1882—1972« (Zagreb 1972; i na engleskom jeziku), »Sto godina riječke rafinerije 1882—1982« (1982), »Pazin« (1982), »3. Maj, složena organizacija udnuženog rada brodograđevne industrije, Rijeka« (1984), »Šćavunska vesla. Galije i galijoti na istočnoj obali Jadrana« (1986), »Povijest Rijeke« (1988) i »Pisma Petra I. Petrovića Njegoša« (1990). Autor je i koautor niza elaborata iz arhivske, muzejske, ekonomske, pravne i drugih oblasti života.

Dobitnik je više priznanja, a među njima i dvije nagrade grada Rijeke, pa i one za životno djelo.

Najveći dio opusa dr. Danila Klena već je valoriziran, a nova saznanja dao je i spomenuti znanstveni skup o njemu (u Zagrebu i Rijeci, 25—26. 6. 1990), uz izložbu radova dr. Klena. Ali, već sada se može reći da je od nas otišao jedan od najznačajnijih poslijeratnih historika Istre, Kvarnerskog primorja i Rijeke, pa i Zapadne Hrvatske u cjelini.

Petar Strčić